

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA

KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

R. X: 2012

Nr 9 (314)

Data odczytu: 29.8.2.2012

Data wydania: 29.2.2012

=====
874. spotkanie

Małgorzata Ambrosius-Okońska

Postrzeżenie osób niepełnosprawnych intelektualnie poprzez pryzmat ich sukcesów wspieranych przez środowisko lokalne

Osoba z niepełnosprawnością najczęściej postrzegana jest jako ktoś, kto nie potrafi dać sobie rady w życiu codziennym, kto wymaga ciągłej opieki ze strony innych ludzi. Tymczasem stereotyp ten coraz częściej jest obalany przez osoby z niepełnosprawnością ruchową, wzrokową, słuchową czy intelektualną, które prowadzą czynne i aktywne życie rodzinne, społeczne, zawodowe.

Skoro ich życie obala stereotyp, to pojawia się kolejne pytanie: co jest przyczyną niepełnosprawności człowieka? Można powiedzieć, że niepełnosprawność i uznanie kogoś za osobę niepełnosprawną w dużej mierze zależą od środowiska. Środowiskiem dla dziecka z pewnością jest rodzina i szkoła, w których dziecko formuje się, kształci i wychowuje. Jak zatem wspierać dziecko w jego dążeniach do samodzielności i realizacji życiowych pragnień?

Na to pytanie postaram się odpowiedzieć na przykładzie Grudziądza i różnego rodzaju instytucji i stowarzyszeń oraz osiągnięć dzieci i młodzieży wynikających z tego wsparcia. Obowiązujące ustawodawstwo pozwala rodzicom lub opiekunom dziecka decydować o wyborze szkoły (specjalnej lub ogólnodostępnej). Dzięki temu uczniowie niepełnosprawni mają możliwość spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w szkołach:

- ogólnodostępnych,
- integracyjnych,
- oddziałach integracyjnych,
- szkołach specjalnych,
- oddziałach specjalnych,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Natomiast dzieciom i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły zapewnia się nauczanie indywidualne.

Uczniom niepełnosprawnym stworzono możliwość wydłużenia obowiązku szkolnego, jednakże nie dłużej niż do ukończenia przez nich 18 lat na poziomie szkoły podstawowej, do 21 roku życia na poziomie gimnazjum i do 24 lat na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne może zostać odroczone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat. Uczeń niepełnosprawny ma prawo do korzystania z bezpłatnego transportu oraz opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniowie z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia.

Uczniowie upośledzeni umysłowo w stopniu głębokim uczestniczący w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami mają prawo do korzystania z bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Jeśli gmina nie zapewnia transportu, jej obowiązkiem jest zwrot kosztów przejazdu ucznia oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice lub opiekunowie.

Na terenie Grudziądza działa zgodnie z Ustawą o systemie oświaty w Polsce cały szereg instytucjonalnych form wsparcia rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym intelektualnie. Są to:

- przedszkola integracyjne, (ul. Dworcowa „Kopernik”, ul. Dąbrówki „Tarpno”), oddział przedszkolny przy SOSW nr 1,
- klasy integracyjne w masowych szkołach podstawowych (SP 15, 18, 21) i gimnazjach (G 6)
- szkoły specjalne różnych szczebli: podstawowe, gimnazjalne, zawodowe, przysposabiające do pracy dla dzieci o różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej i sprzężonej
- nauczanie indywidualne prowadzone w środowisku domowym,
- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka od urodzenia do czasu rozpoczęcia nauki w szkole,
- badania, konsultacje i zajęcia z terapeutami w Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej

Oprócz tego działają też stowarzyszenia powołane przez rodziców dzieci niepełnosprawnych wspierające ich w rehabilitacji i terapii np. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo, Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo, Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Niewidzącej i Słabowidzącej, Towarzystwo Przyjaciół Downa, T P D Koło Pomocy Dzieciom z Zespołem Mózgowego Porażenia Dziecięcego, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym i Poszkodowanym w Wypadkach, Stowarzyszenie Otwarte Serca.

Warto szczególnie zapoznać się z ofertą grudziądzką kierowaną do dzieci niepełnosprawnych. W ramach tego systemu działa w Grudziądzu: Ośrodek Szkolno - Wychowawczy nr 1 im. Polskich Olimpijczyków przy ul. Parkowej 25 a w nim:

- Oddział przedszkolny dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym
- Szkoła Podstawowa nr 14 dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym do 18 roku życia.
- Gimnazjum Nr 11 dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym do 21 roku życia
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym do 24 roku życia
- internat dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym do 24 roku życia
- ze szkołą współpracuje Specjalny Ośrodek Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety zajmujący się opieką nad chłopcami przy ul. Bydgoskiej 5

W Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Sikorskiego 42 działają:

- Szkoła Podstawowa nr 13 dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym do 18 roku życia.
- W szkole funkcjonuje ośrodek wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci od urodzenia do czasu rozpoczęcia nauki w szkole.
- Gimnazjum Nr 10 dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym do 21 roku życia
- ze szkołą współpracuje Specjalny Ośrodek Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety zajmujący się opieką nad dziewczętami z ul. Mikołaja z Ryńska

W Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 im. Kazimierza Kirejczyka przy ul. Kasprowicza 4 działa:

- Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim po ukończeniu gimnazjum, kształcąca w zawodach: [kucharz małej gastronomii](#), [cukiernik](#), [malarz-tapeciarz](#), [murarz](#), [krawiec](#), [ogrodnik](#), [ślusarz](#), [blacharz](#), [fotograf](#), fryzjer.

Inną formą wsparcia dla dzieci z różnorodnymi niepełnosprawnościami (nie tylko intelektualnymi) jest Opus II Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych z ul. Moniuszki, która prowadzi rehabilitację psychoruchową uwzględniającą indywidualne potrzeby każdego pacjenta. Program terapeutyczny dla każdego indywidualnie opracowywany jest przez cały zespół terapeutyczny i poszczególnych specjalistów. Oprócz rehabilitacji cyklicznej prowadzona jest także rehabilitacja w formie turnusów rehabilitacyjnych.

Prowadzone jest wielopłaszczyznowe oddziaływanie terapeutyczne na sferę psychiczną i fizyczną z wykorzystaniem nowatorskich metod usprawniania dzieci i młodzieży z różnymi dysfunkcjami np. metodę PNF, Terapy Master, Suittherapy oraz stabilizatory pneumatyczne.

Takie są suche fakty jednak nie daje to nam pojęcia na co konkretnie mogą liczyć dzieci ze strony placówek. We wszystkich tych instytucjach pracują specjaliści prowadzący nie tylko naukę, ale przede wszystkim szeroko pojęte usprawnianie. Proponowane są zależnie od potrzeb i możliwości dziecka zajęcia z zakresu zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, usprawniania technik szkolnych, rewalidacji, rehabilitacji ruchowej (w salach korekcyjnych, w basenie suchym z piłeczkami, w basenie mokrym 6m x 12m), terapii logopedycznej, terapii pedagogicznej, zajęć z psychologiem, socjoterapii, biblioterapii, dogoterapii, arteterapii, rewalidacji wspomaganie komputerowo, usprawniania polisensorycznego np. w sali doświadczania świata. To propozycje placówek w ramach zajęć obowiązkowych i wspomagających rozwój uczniów. Sprzęt i wyposażenie, z którego korzystają uczniowie w części sfinansowany został ze środków PFRON.

Ważnym elementem usprawniania i usamodzielniania są zajęcia pozalekcyjne, w których dzieci i młodzież bardzo chętnie uczestniczą. Rozwijają na nich swoje zainteresowania, rozwijają zdolności, budują w sobie poczucie wartości, rozwijają kontakty z rówieśnikami poza terenem szkoły, uczestniczą w konkursach reprezentując szkołę, uczą się radzenia w sytuacjach nowych i współpracy w grupie. Do zajęć pozalekcyjnych, na które chodzą uczniowie niepełnosprawni intelektualnie we wszystkich typach placówek w Grudziądzu są przykładowo: [Koła Turystyczne - Krajoznawcze](#), [Kółka fotograficzne](#), [Kółka ekologiczne](#), [Kółka teatralne](#), [Szkolne koło Caritas](#), [Koła sportowe](#), [Koła wokalne - muzyczne](#), [Zespół Taneczny Promyk](#), Koła plastyczne, Koła komputerowe, Samorząd uczniowski, Koło rekreacyjno-sportowe, Sekcje piłki nożnej, Koło teatralno-kabaretowe, Koło ekologiczno – ogrodnicze, Drużyny koszykówki, Sekcja Judo, Koło PCK, Koło kulinarne i ogólnie dostępne wydarzenia kulturalne w Bibliotece Miejskiej, Muzeum, Centrum Kultury Teatr.

Ważnym elementem wsparcia dla dzieci jest nie tylko rozwijanie ich zainteresowań, ale również ich kompetencji komunikacyjnych. Taki cel ma realizowany w Grudziądzu projekt **Komunikacja kluczem do integracji**.

- Projekt „**Komunikacja kluczem do integracji**” skierowany jest do uczniów szkół specjalnych i szkół z oddziałami integracyjnymi. Celem zajęć prowadzonych w ramach projektu jest usprawnianie zdolności komunikacyjnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Porozumiewanie się pozwala na wyrażanie swoich uczuć, sygnalizowanie potrzeb, nazywanie myśli i stwarza szansę na integrację ze społeczeństwem. Taki cel przyświeca planowanym działaniom. Planowane zajęcia indywidualne i grupowe rozpoczęły się we wrześniu 2010 i potrwać do czerwca 2013. Uczestniczy w nich około 400 dzieci. Koordynatorem projektu jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 z ul. Parkowej w Grudziądzu. Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tyle z kronikarskiego obowiązku o zajęciach proponowanych przez grudziądzkie szkoły i instytucje, ale jak przekłada się to na osiągnięcia młodzieży i dzieci niepełnosprawnej w naszym mieście i na forum województwa i całego kraju? Uczniowie często uczestniczą w konkursach, przeglądach artystycznych, festiwalach, zawodach sportowych. Są to zarówno konkursy organizowane dla dzieci specjalnej troski na różnym szczeblu, jak i ogólnodostępne zawody, w których również osiągają sukcesy. Wszystkie szkoły i placówki organizują imprezy, które zachęcają do aktywności i proponują zajęcia, które w przyszłości pozwolą uczniom samodzielnie lub z pomocą rodziny wypełniać czas wolny. Należą do nich cyklicznie organizowane duże międzyszkolne imprezy takie jak, Integracyjny festyn „Iskierka Radości” organizowany od 19 lat przez SOSW nr 1, Turniej Koszykówki o puchar Prezydenta Miasta Grudziądza, Wojewódzki Przegląd Teatralny Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie. Od 10 lat odbywa się organizowany przez ZSS Wojewódzki Konkurs Piosenki przeznaczony dla uczniów niepełnosprawnych – uczniowie reprezentujący placówki z Grudziądza zdobywają główne nagrody.

Od lat uczniowie uczestniczą w Grudziądzkim Amatorskim Przeglądzie Artystycznym GAPA i zarówno w konkursie plastycznym, recytatorskim śpiewaczym, tanecznym osiągnęli wyróżnienia a nawet srebrne gapy. Uczniowie brali wielokrotnie udział w międzyszkolnym konkursie wiedzy o Grudziądzu zajmowali 1., 2., 3. miejsca. Fakt uzdolnień artystycznych potwierdzają wyróżnienia uczniów w konkursach plastycznych na szczeblu miejskim np. w konkursie integracyjnym „Ulubiona postać literacka” czy konkursie na najpiękniejszą pocztówkę bożonarodzeniową organizowanym przez MDK. Starsza młodzież z powodzeniem realizuje projekty artystyczne z wykorzystaniem fotografii cyfrowej. Szczególne osiągnięcia uzyskują nasi uczniowie w zawodach sportowych. Chłopcy i dziewczęta w różnym wieku uczestniczą w treningach w ramach Olimpiad Specjalnych. Najwybitniejszymi osiągnięciami było reprezentowanie Polski przez wychowanków SOSW nr 1 na Zimowej Olimpiadzie Specjalnej w Sapporo i na ubiegłorocznej Letniej Olimpiadzie Specjalnej w Atenach. Nasi uczniowie uczestniczyli w 2010 roku w Europejskich Letnich Igrzyskach Olimpiad Specjalnych w Warszawie razem z trenerem z SOSW nr 1. Reprezentowali Polskę w koszykówce, w tenisie ziemnym i w piłce nożnej dziewcząt. Olimpiady specjalne to zawody w badmintonie, pływaniu, biegach przełajowych, piłce nożnej i koszykowej, tenisie ziemnym, bocce, w lekkiej atletyce, hokeju halowym, tenisie stołowym, piłce nożnej halowej dziewcząt i chłopców i warcabach. Kto zechce prześledzić wszystkie dziecięce sukcesy zapraszam na strony placówek:

www.sosw1.grudziadz.pl,

www.osw2grudz.prv.pl,

www.zss.grudziadz.pl.

Nie można odmówić naszym uczniom talentów, które są ich przepustką do aktywnego życia pod warunkiem, że znajdą wsparcie najpierw przez zajęcia usprawniające, później przez koła zainteresowań a dalej przez pomoc rodziny i całej społeczności lokalnej.

Stąd tak ważne jest powstawanie placówek, gdzie po ukończeniu szkoły trafialiby dorośli już ludzie niepełnosprawni intelektualnie. Poczucie wartości z takim trudem budowane w młodych ludziach przez lata nauki szkolnej potrzebuje dalszych sukcesów w dorosłym życiu. Nie każdy może osiągnąć sukces zawodowy, rodzinny więc wsparcie, jakie przykładowo dają Warsztaty Terapii Zajęciowej są bardzo potrzebne. Potwierdzają to rodzice dzieci, które choć według prawa są dorosłe i szkoły już skończyły, to do końca życia zostaną dziećmi ze względu na niepełnosprawność umysłową a czy dziecku można nie pomóc? Nowe spojrzenie na upośledzenie w ostatnich latach poprzez pryzmat możliwości rozwojowych dziecka stawia nas wszystkich jakby na początku drogi. Dążenie do zintegrowanego społeczeństwa jest wielkim wyzwaniem dla rodziców i dla instytucjonalnych form opieki i edukacji.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisch, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski.